

דקה מן הדקה

א) גרסינן בכריתות ו': ושלש מנין יתירין שמהן כ"ג מכניס מלא חפניו ביוה"כ נותנין אותה למכתשת בערב יוה"כ ושוחקן יפה יפה כדי שתהא דקה מן הדקה. וצ"ע למה לא עשו כן ביוה"כ, ואי משום דזריזין מקדימין למצות, חדא דלהכי סגי לקדומי מצפרא, כדאיתא בפסחים ד', ועוד דא"כ הו"ל למעבד בא' בניסן. וני דבאמת עביד לעשות כן סמוך להקטרה כדי שלא יפוג הרית, אלא דביוה"כ לא יכל לעשות כן, דהו"ל מכשירין שאפשר לעשותן מעיוה"כ, דלר"ע אינם דוחים יוה"כ. ולפ"ז ני דלר"א באמת כתשו ביוה"כ, אבל לר"ע אף דמפיגין קצת ריח לא מיקרי זה אי אפשר לעשות מעיוה"כ.

ב) וכתב האג"ט (מלאכת טוחן העי ט"ו) דהכותש סמנים במכתשת ובא אחר וחזר וכתשן עד שנהיו דקה מן הדקה פטור. והקשה א"כ אמאי לא כתשו ביוה"כ, דמסתמא לשבות לא חששו, דאין שבות במקדש במקום הצורך, וכאן הי' צורך כנ"ל. ותי האג"ט דאין חיו' טחינה עד שנטחן די הצורך, ולהכי הטוחן לקטורת יוה"כ אינו חיי' עד שתהא דקה מן הדקה, דהא כתיב חקה אנעשה בבגדי לבן בפנים, וא"כ טוחן דבר שאינו טוחן

ג) ולכאורה צ"ע דלפ"ז המבשל למלך ב"ו או לחולה כמאבי"ד יפטור, הואיל ואינו ראוי כלל בשיעור זה, ואולי אם אי אפשר כלל ליתן מאכל זה לאדם אחר אה"נ. אי"נ בשול הוא מוגדר, ובשול אוכלין הוא בראוי לאכילה, אבל טחינה נמדת במטרתו אך צ"ע מלן הא.

ד) אך צ"ע עוד, דנראה דר"ל דלהכי חיי' הואיל ולא הי' לסמנים שם טחונים קודם לכן. וצ"ע דהא מתחלת השנה היו כותשין כל השס"ח מניח לקטורת של כל יום, וא"כ חל עליי' שם טחונים, ובעיוה"כ לוקחים מתוכם ג' מנים להחזירם למכתשת. ועוד דאפי' אי נימא דגי מנים של עיוה"כ לא היו כותשין קודם לכן, ולא כדמשמע לישנא דבסדורים ומחזירן למכתשת בעיוה"כ, אכתי הגי' מותרן חוזר לקטרת כל יום, דהם השירים שמהן באה לחצאין אחת לששים או לע שנה, וא"כ כיון שנעשו דקה חייל עליי' שם טחינה.

ה) והאג"ט אזיל בקושיטו לטעמי, כמו שכתב בעצמו, דהמבשל אחר

מאבי"ד פטור, ואין שיטה זו מוסכמת, דיש מהראשונים דמחיי, וכן נקט המשני"ב (סי' ש"י"ח ס"ק כ"ו) וטעמא הואיל והיא תוספת תקון חשובה לרוב בני"א. וכשי"כ הכא דרחמנא אחשבה להך תוספת. ולהיראים המבשל את הצלוי וכדומה חיי, ואנו נוהגים לחוש לדבריו. עיין שו"ע ורמ"א או"ח סי' ש"י"ח סע' ה' אמנם הרמב"ם נ' דפליג בזה, דהא פוטר המבשל פירות שטובים לאכלס חיים. ועי' בביאור הרמב"ם שעה"צ סי' ש"י"ח ס"ק קי"ד.

ו) אם מאי דפסיקא ל"י להאבני"ז דקטורת שאינה דקה מן הדקה פסוי ליוה"כ לעני"ד יש לדון בזה, דהא גם שעור הפנימי נעשה בבגדי לבן בפנים, ומצותו להיות שוה לחיצון, ואפ"ה קבעי בגמי (יומא ס"ב): מהיכא תיסק אדעתין דזה מעכב. אך יתכן דשאני התם דאין השויון אלא דין בהגרלה והיא בחוץ, ואם הגריל והומס יתכן דא"צ לחללו דוקא על שוה, משא"כ הכא דהוא דין בהקטרה.

ז) וקצת נ' דאין זה מעכב מדאמר (יומא ס'): דבנשפך דם הפר במתנות שבקה"ק יחזור ויחפון, והלא כבר נחפנו המנים הראשונים, ולכתוש ביוה"כ אינו יכול. אך י"ל דמיירי בשנשתייר בראשונים כדי חפינה. אי"נ באופן שנתחדש הצורך בחפינה שני ביוה"כ הוא כתישה מכשירין שא"א לעשותו מע"ש דדחו שבת דומיא דנימת כנור שנפסקה בשבת שקושרין בשבת (עירובין ק"ב:). אך יתכן דהרמב"ם (שבת י' ו') מפרש לה בקשר שאינו של קימא. [העירו לי דלפי החשבון דא' לסי' או לעי' שנה היתה באה של שיריים לחצאין הי' משתייר בממוצע רב גדול של שלשה מנים].

ח) ואולי י"ל עוד בטעמא אחרינא דהחזירום למכתשת בעיוה"כ ולא ביוה"כ, כי היכי דלא להו דחויים. ואף דקיי"ל דכל שבידו לא הוי דחוי (רמב"ם פ"א מהל' פסוה"ימ ה"ל כ"ה), וגם הוי דחוי מעיקרא, מ"מ לכתחילה העדיפו דלא להו דחוי כלל. ובנתחדש צורך ביוה"כ לא חשו לזה. ולפי"ז, אם לא ננקוט כהאבני"ז, אפשר לשחוק בליל יום הכפורים. אך יתכן דלמ"ד לילה אין מחוסר זמן מיקרי דחוי כבר בתחלת הלילה, אף שלגבי הדס נ' ודאי דאין דחוי אלא מתחלת היום. ולשון עיוה"כ יתכן דכולל אף ליל יום הכפורים כדקרו בגמ' לליל שבת ערב שבת.